

Motion till riksdagen 2008/09:U255

av Lars Ohly m.fl. (v)

Millenniemaålen

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	Ändamålsenligt och ökat bistånd	5
	4.1 Uppfyll målet – öka biståndet	5
	4.2 Sverige trixar med biståndspengar	6
	4.3 Förändring av DAC-regler behövs	7
	4.4 Bistånd på mottagarnas villkor	7
5	Klimat och bistånd	8
6	Rättvis handel	10
	6.1 Handel på fattiga länders villkor	10
	6.2 En handelspolitik för jämställdhet	11
	6.3 Demokratisera WTO	11
7	Skuldavskrivningar	11
	7.1 Kraven som motverkar millenniemaålen	12
	7.2 Illegitima skulder	12
	7.2.1 Sveriges ansvar som långivare	13
8	Restriktivare vapenexport	14
	8.1 Internationella restriktioner för vapenexport	14
	8.2 Tydligare regler för svensk vapenexport	15
9	Tillgång till vatten och minskad slum	15
	9.1 Växande städer	16
	9.1.1 Det urbana utvecklingsarbetet	16
10	Öka kvinnors makt	17
	10.1 Rätt till abort och minskad mödradödlighet	18
	10.2 Stoppa mäns våld mot kvinnor	19
	10.3 Stärk kvinnorörelserna i syd	19

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och andra internationella forum aktivt ska arbeta för att alla givarländer ska leva upp till FN:s mål om att ge 0,7 % av sitt lands BNI i bistånd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges skuldavskrivningar och flyktningmottagande alltid ska ske utanför biståndsbudgeten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens skrivelse om biståndets resultat år 2009 ska omfatta en utvärdering av hela biståndsramen, inklusive avräkningar för skuldavskrivningar och flyktningmottagande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska återställa sitt bidrag till UNDP.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de delar av DAC:s regelverk som tillåter att flyktningmottagande och skuldavskrivningar kan användas som bistånd stryks.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska frikoppla sitt utvecklingsamarbete från makroekonomiska krav.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får finansieras med biståndsmedel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom OECD/DAC ska arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingsamarbete.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i EU och WTO bör driva krav på att handelsavtal måste utformas och utvärderas utifrån millenniemålen om fattigdomsbekämpning, hälsa och mänskliga rättigheter.¹
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU tar bort tullmurar mot fattiga länder, att importrestriktioner för fattiga länder avskaffas och att WTO:s handelsavtal ersätts av avtal som tar sin utgångspunkt i fattigdomsbekämpning, utveckling och jämställdhet.¹
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla förhandlingar om nya handelsavtal ska inkludera en analys av hur avtalet förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.¹
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att WTO demokratiseras så att de fattiga länderna får en reell möjlighet att påverka handelspolitiken.¹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar.

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom IMF och Världsbanken för en översyn av villkoren för skuldåtgärder inom HIPC så att dessa inte motverkar uppfyllandet av millenniemålen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att ett internationellt regelverk för vad en illegitim skuld är ska utformas.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en ”skuldtribunal” i FN:s regi tillsätts för att avgöra vilka skulder som kan anses vara illegitima, samt inom ramen för nämnda internationella institutioner verka för att dessa illegitima skulder avskrivs.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska följa Norges exempel och erkänna vårt medansvar och därmed avskriva de illegitima skulder som vi har.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att en förändring av EU:s uppförandekoder förverkligas och att dessa blir mer restriktiva och vapenexporten till diktaturer, krigförande stater och länder där grova brott mot de mänskliga rättigheterna sker upphör.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nya riktlinjer för den svenska krigsmaterielexporten behövs som i stället för att utgå från snäva näringspolitiska aspekter på krigsmaterielexporten betonar vikten av demokrati, MR-perspektiv och internationella säkerhetspolitiska aspekter.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i alla landstrategier bör inkludera strategier för fattigdomsbekämpning för såväl landsbygd som urbana områden.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska utvecklingspolitiken bör utveckla ett tredje mål som omfattar ett könsmaktsperspektiv.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återställa anslaget till Unifem.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att 10 % av biståndsbudgeten ska öronmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återställa anslaget till UNFPA.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en del av pengarna som öronmärks för att skapa sexuell och reproduktiv hälsa utan att villkoras bör gå till lokala initiativ och verksamheter.

¹ Yrkandena 9–12 hänvisade till NU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Världen är inte rättvis. Klyftorna är stora mellan länder i nord och syd, mellan fattiga och rika, mellan kvinnor och män. Var tredje sekund dör ett barn av fattigdom. Minst en miljard människor beräknas leva i extrem fattigdom och försöker överleva på mindre än en dollar om dagen. 70 % av dem är kvinnor. En stor del av jordens befolkning är hänvisade till ett liv i extrem fattigdom, utan makt och möjligheter att förändra sin livssituation, fjärran från mänsklig värdighet.

En annan värld är möjlig. Det finns tillräckligt med pengar och resurser i världen som skulle kunna mätta jordens hungriga, utrota fattigdomen och ge alla människor ett värdigt liv. Men i stället för en rättvis fördelning hamnar det mesta hos den rika delen av världen. Århundraden av kolonial plundring har skapat enorma förmögenheter i Europa och Nordamerika, men fjätrat miljoner människor i syd i den djupaste fattigdom. I dag har en del av vapenmakten ersatts av regler och kontroller för att behålla den fattiga världen på knä. Det är hög tid att den rika delen av världen börjar betala tillbaka.

År 2000 samlades världens länder och enades, i alla fall på pappret, om att göra ett gemensamt krafttag för att bekämpa fattigdomen. Resultatet blev millenniemålen, som består av åtta olika delmål som ska vara uppfyllda innan år 2015. Det handlar bl.a. om att halvera världens fattigdom och hunger, minska mödradödligheten, öka jämställdheten och skapa ett globalt samarbete där länder vidtar åtgärder för att bidra till uppfyllandet av målsättningarna. Skulle millenniemålen uppnås skulle det innebära att vardagen för 100-tals miljoner människor i grunden skulle förändras.

Några av målen är på god väg att uppfyllas, andra halkar ohjälpligt efter. Skillnaderna är stora regionalt, men generellt kan sägas att det ser dystrast ut för Afrika söder om Sahara. I flera afrikanska länder riskerar man att inte uppfylla något av millenniemålen. Enligt FN skulle det kosta 900 miljarder kronor att uppfylla millenniemålen.

Den halvtidsrapport som presenterades förra året (The Millennium Development Goals Report 2007) visar även att det åttonde målet inte ser ut att vara inom räckhåll. Det gäller den rika världens åtaganden. Framför allt handlar det om att de länder som ger bistånd inte har ökat mängden bistånd till utlovade nivåer. I Sverige har debatten varit nästan obefintlig kring hur vi ska jobba för att bidra till millenniemålens uppfyllande. De åtta millenniemålen riskerar att avfärdas som målsättningar eller riktlinjer, i stället för de mål som de faktiskt är. Alla länder har förbundit sig att nå målen till 2015, inte bara att försöka. Den svenska regeringen säger sig vilja minska fattigdomen, men bidrar samtidigt till att urholka biståndet genom att ta pengar från arbetet med att uppfylla millenniemålen till att finansiera flyktingmottagande i Sverige, skuldavskrivningar och åtgärder för att stoppa de klimatförändringar som vi i den rika världen till stora delar skapat.

Vänsterpartiet menar att utveckling och fattigdomsbekämpning kräver en rad åtgärder på en rad områden: skuldavskrivningar, ökat bistånd, en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar, ett

stärkt regelverk för vapenhandel, en reformering av IMF och Världsbanken, tydligare globala regler för utländska investeringar och rättvisa handelsregler. I grunden krävs en ny ekonomisk ordning med en tydlig omfördelning av makt och resurser från nord till syd.

Arbete mot fattigdom är inte en god gest från de rika ländernas sida. Detta bör snarare ses som en möjlighet för världens rika länder att betala tillbaka för den orättvisa fördelning av världens resurser som man bidragit till att skapa. Vänsterpartiet har i denna motion tagit fram förslag på hur Sverige kan bidra till att uppfylla millenniemålen.

4 Ändamålsenligt och ökat bistånd

Rika länder kallar sig gärna för ”givarländer” eftersom det får dem att framstå som snälla och givmilda, men de rika länderna har i själva verket en skuld att betala tillbaka. Vänsterpartiet menar att biståndet ska inriktas på att stärka kvinnors möjlighet och ställning, att stärka folkens egna resurser för att bekämpa fattigdomen. Framgångar i den riktningen är beroende av och en förutsättning för uppbyggandet av demokratiska strukturer underifrån. Allt utvecklingsbistånd ska utgå från respektive mottagarlands egna behov. Det ska respektera dess suveränitet och inte förknippas med politiska eller ekonomiska villkor.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör verka i internationella forum för att trycka på länder att verkställa sina åtaganden. För Sveriges del uppfyller vi denna målsättning. Men samtidigt använder vi en del av biståndspengarna till att skriva av skulder och ta emot flyktingar. Vänsterpartiet motsätter sig detta och vill i stället se en ändamålsenlig biståndspolitik där pengar går till det de ska.

4.1 Uppfyll målet – öka biståndet

Det var inför FN:s världstoppmöte 2005 som 15 EU-medlemmar lovade att öka sitt statliga bistånd till 0,7 % av BNI före 2010, i enligt med mål åtta. Under G 8-gruppens toppmöte 2005 lovade dess medlemmar även en fördubbling av sitt bistånd till Afrika före 2015. Men dessa löften är i dagsläget långt ifrån uppfyllda.

Sedan millenniemålen antogs har endast Luxemburg anslutit sig till de länder som redan tidigare gav de nämnda 0,7-procenten, dvs. Nederländerna, Norge, Danmark och Sverige. Mellan 2000 och 2005 ökade det statliga biståndet från 0,22 % av BNI till 0,3 %. Men detta berodde främst på stora skuldavskrivningar till framför allt Irak och Nigeria, samt humanitärt bistånd efter tsunamin. För nästan 60 % av världens fattigaste länder antingen minskade biståndet eller låg det på ungefär samma nivå mellan 2001 och 2005 (UNDP). Mellan 2005 och 2006 minskade biståndet med 5,1 %, från 106,8 till 103,9 miljarder USD.

Fel! Okänt namn på

Enligt DAC (Development Assistance Committee) fortsätter biståndsvolymerna återigen att minska under 2007. Enligt OECD är det högst tveksamt om de länder som tog på sig att fördubbla biståndet till Afrika samt höja biståndet till 0,7 % av BNI kommer att infria sina löften till utsatt tid. För att detta ska ske måste stora ökningar göras i reda pengar. Det räcker inte att några enstaka länder gör detta. För att det ska bli någon effekt krävs att alla givarländer sluter upp. Vänsterpartiet anser att Sverige har en skyldighet att trycka på de rika länder som inte lever upp till de gemensamt satta målsättningarna. Inom EU och andra internationella forum bör Sverige aktivt arbeta för att så ska ske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Sverige trixar med biståndspengar

På pappret uppfyller Sverige i dag enprocentsmålet. Men i själva verket går inte alla dessa pengar till fattigdomsbekämpning. En betydande del av pengarna går till att skriva av skulder, en annan del går till internt flyktingmottagande samt att åtgärda klimatförändringar som den rika världen till stora delar skapat. År 2006 skedde det en urholkning av biståndsbudgeten med 12 % (Diakonia). 2,5 miljarder av det som Sverige budgeterat till bistånd för 2008 går till att ta emot flyktingar. 30 % av det som EU-länderna budgeterar till bistånd går till att skriva av skulder (CONCORD, 2007).

Den ökningen av bistånd som skedde mellan 2001 och 2005 gick i huvudsak just till skuldavskrivningar och till den s.k. kampen mot terrorismen, något som inte är att betrakta som fattigdomsbekämpning. Av ökningen på 60,2 miljarder USD mellan 2001 och 2005, har endast 0,4 % gått till millenniemålen och andra program för fattigdomsbekämpning (DAC, 2006). Vänsterpartiet anser att Sverige bör ta kampen mot fattigdom på allvar. Biståndspengar måste gå till rätt ändamål, ett trixande med biståndspengar drabbar i slutändan endast de fattiga och millenniemålens uppfyllande. Skuldavskrivningar och flyktingmottagande bör således alltid ske utanför biståndsbudgeten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Någon utvärdering av hur regeringens skuldavskrivningar och flyktingmottagande har påverkat millenniemålen har inte gjorts. Detta gäller även påverkan på Sveriges politik för global utveckling (PGU), som styr biståndspolitik samt för fram tanken att målet om en hållbar och rättvis utveckling i världens ska genomsyra samtliga politikområden. Vänsterpartiet anser att en utvärdering av hur regeringens skuldavskrivningar och flyktingmottagande som finansierats genom bistånd har påverkat millenniemålen och PGU ska genomföras. Det är därför avgörande att regeringen, när den nästa år återkommer till riksdagen med en skrivelse om biståndets resultat, gör en utvärdering av hela biståndsråmen inklusive avräkningarna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen valde tidigare i år att dra ned anslaget till FN:s utvecklingsprogram UNDP (United Nations Development Program) med 10 %, från 800 miljoner till 720 miljoner kronor. Detta tycker vi är ytterst märkligt ef-

ttersom UNDP är det organ inom FN som fått ansvar för att jobba för att uppfylla millenniemålen och spelar en avgörande roll i att i synnerhet målet om halverad fattigdom, ska genomföras. Vänsterpartiet anser att Sverige åtminstone bör återställa bidraget till UNDP. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.3 Förändring av DAC-regler behövs

Enligt DAC-reglerna är det tyvärr tillåtet att använda biståndspengar till skuldavskrivningar och flyktingmottagande, något som regeringens företrädare gärna låter påminna om. Regeringen har även fått till stånd en diskussion inom OECD för att vidga dessa regler, så att även militära utgifter skulle kunna bokföras som bistånd. Men eftersom detta endast mötte gehör hos USA och Kanada, blev diskussionen aldrig verklighet. Övriga länder menade att ett sådant förslag skulle gå rakt mot målet att bekämpa fattigdomen i världen. För Vänsterpartiet är det självklart att dåliga bestämmelser ska ändras. Regler är inte statiska – de både kan och bör omprövas vid behov.

I en motion föregående år yrkade Vänsterpartiet således på att Sverige ska verka för att styrka skrivningar i DAC:s regelverk som tillåter att biståndspengar kan användas för skuldavskrivningar och flyktingmottagande. Vi upprepar nu dessa krav, eftersom utskottet ställt i våra ögon mycket otillfredsställande krav i betänkande 2007/08:UU2. Vad gäller skuldavskrivningar konstateras endast att budgeten står i överensstämmelse med DAC:s riktlinjer och att enligt dessa klassas skuldavskrivningar som bistånd. Det är i själva verket detta som Vänsterpartiet anser att Sverige ska verka för att förändra. Vad gäller flyktingmottagande skriver utskottet vidare att ökningen av biståndsbudgeten beror på ökade kostnader för asylsökande från utvecklingsländer, främst Irak. Vi ser inte svarets samband med det yrkande vi ställde. Självklart ska asylrätten alltid uppfyllas, men det ska inte sammanblandas med biståndsbudgetar. Vänsterpartiet anser att Sverige bör verka för att de delar av DAC:s regelverk som tillåter att flyktingmottagande och skuldavskrivningar kan användas inom ramen för bistånd stryks. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.4 Bistånd på mottagarnas villkor

Vänsterpartiets utgångspunkt är den internationella solidariteten. Därför vill vi att utvecklingssamarbetet ska utgå från mottagarnas prioriteringar, inte från våra egenintressen i nord eller som ett maktmedel mot mottagarna. En förutsättning för en framgångsrik fattigdomsbekämpning och därigenom att millenniemålen ska uppfyllas är att det politiska och ekonomiska självbestämmandet i syd ökar. Varje land har sin egen historia och sin egen unika situation. Det finns inte en enda väg till utveckling. Därför måste besluten om landets utveckling tas av invånarna själva – detta är grunden för demokrati. Syds befolkning måste tillåtas att formulera sina egna mål och visioner och styra

Fel! Okänt namn på

sin egen utveckling. Allt utvecklingsbistånd ska utgå från respektive mottagarlands egna behov. Det ska respektera dess suveränitet och inte förknippas med politiska eller ekonomiska villkor.

I ett internationellt biståndsmöte i Paris år 2005 ändrades riktlinjerna för bistånd. I den s.k. Parisdeklarationen framgår det att utvecklingsländernas ägande av utvecklingssamarbetet måste öka. Men fortfarande återstår mycket arbete innan det går att tala om ägandeskap för utvecklingsarbete.

Ägandeskap är en fråga demokrati men också om effektivitet. Ska biståndsmedlen leda till långsiktiga förändringar krävs att mottagaren äger sin egen utveckling. För att framgångarna inom ramen för arbetet med millenniemålen ska bli permanenta krävs att arbetet för att nå dem genomsyras av ett starkt ägandeskap av arbetet i syd.

Internationella valutafonden och Världsbanken ställer liksom alla banker upp villkor för att ett land ska beviljas lån eller för att gamla lån ska avskrivnas. Det är i sig inget anmärkningsvärt att sätta upp villkor, utan det frågan gäller är hur kraven ser ut och på vilka grunder de har tillkommit.

Många givare väljer i dag att koppla sitt utvecklingssamarbete till IMF:s konditionalitet, vilket sätter ytterligare press på mottagarlandet. I realiteten är det i dag omöjligt för många utvecklingsländer att självständigt utforma sin ekonomiska politik eftersom det skulle äventyra både lån, skuldavskrivningar och bistånd.

För att få vissa lån och skuldavskrivningar har utvecklingsländer tvingats genomföra nedskärningar i de offentliga utgifterna, öka statens intäkter genom högre priser på vatten och el samt devalvera för att på så sätt öka exporten och begränsa importen. För andra lån har det krävts avregleringar, avskaffande av förmånliga lån till bönder och småföretagare, privatiseringar av statsägda företag, färre hinder för att flytta kapital över gränser och avskaffa investeringshinder för utländska industrier och banker.

Flera länder har beslutat att inte koppla sitt utvecklingssamarbete till IMF:s makroekonomiska krav, bl.a. Norge och Storbritannien. Sverige bör göra detsamma.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Klimat och bistånd

Klimatförändringarna är ett stort och växande hot mot utvecklingsländer och ett enormt hinder för fattigdomsbekämpning. Klimatförändringarna hotar alla målens genomförande. Det sjunde målet omfattar därför miljö- och klimatfrågor. Till år 2015 ska principerna om hållbar utveckling ha integrerats i länders politik och trenden med minskande naturresurser vänts. Andelen människor som saknar tillgång till rent dricksvatten och sanitet ska ha halverats.

Redan fattiga länder i syd kommer att drabbas värst när effekterna av klimatpåverkan blir allt tydligare, enligt FN:s klimatpanel. I Afrika riskerar t.ex. produktionen av livsmedel att halveras fram till 2020. När den odlingsbara marken och sötvattensresurserna minskar kommer detta att skapa flykting-

strömmar och ökad konkurrens, vilket i sin tur ökar riskerna för konflikter. Om inte nord tar sitt ansvar kommer konsekvenserna för syd att bli enorma. Regeringen har lanserat en satsning på klimatbistånd. Även Vänsterpartiet vill se ett ökat fokus på klimatbistånd. Men medan regeringen vill att denna ”satsning” sker genom att befintliga biståndsmedel omfördelas inom biståndsramen vill Vänsterpartiet att satsningar på klimatbistånd görs utöver det enprocenst mål som Sverige redan förbundit sig till. Regeringens förslag innebär, till skillnad från Vänsterpartiets, att viktiga resurser kommer att undandras satsningar för att uppfylla de övriga millenniemålen.

I Vänsterpartiets budgetförslag föreslås att 0,5 miljarder avsätts 2009, utöver den föreslagna biståndsramen, till förebyggande klimatåtgärder som motverkar konsekvenserna av de klimatförändringar vi redan ser. Vi menar att detta bistånd till klimatåtgärder under 2010 bör öka till 1 miljard för att 2011 uppgå till 1,5 miljarder.

Att satsa på klimatåtgärder får dock inte tas som förevändning i Nord att finansiera sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel. Det skulle i så fall innebära att världens fattiga bestraffades dubbelt, först genom klimatförändringar de inte gett upphov till och sedan genom uteblivet bistånd. I dag samarbetar Sida med Energimyndigheten om ett tvåårigt utbildningsprogram inom ramen för Kyotoprotokollet. Projektet avser Uganda, Kenya och Tanzania.

Vänsterpartiet menar att detta är en korrekt hantering av klimatinsatser när det gäller klimatinsatser som omfattas av Kyotoprotokollet. Sverige bör därför även i fortsättningen inte finansiera våra egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

OECD:s biståndskommitté, Development Assistance Committee (DAC), utarbetar riktlinjer för sina medlemsländer om vad som räknas som bistånd. Bistånd, Official Development Assistance (ODA), ska enligt reglerna utgå i form av direkta överföringar av medel eller genom varor och tjänster. Enligt OECD räknas även insatser som leder till minskning av växthusgaser i atmosfären eller anpassningar och förberedelser inför klimatförändringar som bistånd enligt dessa regler. Inom ramen för Clean Development Mechanism (CDM), som ger utvecklingsländer möjlighet till en miljöanpassad utveckling, kan även i vissa fall insatser från givarländer räknas som bistånd.

Risken är därför att medlemsländerna finansierar sina egna åtaganden enligt Kyotoprotokollet med biståndsmedel och därigenom minskar övrigt utvecklingssamarbete samtidigt som klimatåtgärderna inte ökar i omfattning. Det skulle vara en ytterst dålig utveckling av nordets utvecklingssamarbete. Sverige bör därför inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och dess biståndskommitté (DAC) arbeta för att åtaganden enligt Kyotoprotokollet inte får räknas som utvecklingssamarbete. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

6 Rättvis handel

Samtidigt som den rika världen påstår sig prioritera fattigdomsbekämpning har den kontroll över viktiga internationella institutioner, såsom Världshandelsorganisationen (WTO), i syfte att behålla sina ekonomiska positioner gentemot de fattiga länderna. Bara de tullmurar som EU sätter upp och den dumpning som genomförs kostar utvecklingsländerna mer än vad de får i bistånd. För fattigdomsbekämpning och därigenom genomförandet av mål ett är en rättvis handel viktigare än bistånd. För att handel ska kunna ske på rättvisa villkor måste de svagare få fördelar. Utvecklingsländer måste få större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik och avgöra när och i vilken grad näringar och marknader ska öppnas upp mot de transnationella bolagen.

Vänsterpartiet anser att Sverige måste driva på reformeringsarbetet inom EU och WTO så att fattiga länder får större möjligheter att utforma en handelspolitik som stödjer landets egen utvecklingsstrategi. Handelspolitiken får inte motverka uppfyllandet av millenniemålen. Det är därför av avgörande betydelse att handelsavtal beaktar hur väl de når FN:s mål om halvering av fattigdomen till år 2015. Regeringen bör därför i EU och WTO driva krav på att handelsavtal måste utformas och utvärderas utifrån millenniemålen om fattigdomsbekämpning, hälsa och mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1 Handel på fattiga länders villkor

Det formella målet när WTO bildades var att få bort alla handelshinder över landsgränserna, men i själva verket har de rika länderna behållit en stor del av sina handelshinder. Det existerar ingen frihandel i dag. När de rika länderna utformar regler för internationell handel, ser de till att skydda och prioritera sina egna och storföretagens ekonomiska intressen.

Detta blev särskilt tydligt när WTO:s medlemsländer samlades i juli i år för att förhandla fram ett nytt handelsavtal, inom den s.k. Doharundan. De rika länderna vägrade gå med på att tillåta en säkerhetsmekanism för att utvecklingsländerna ska kunna höja tullarna på import av vissa jordbruksvaror när importen hotar fattiga jordbrukares utkomstmöjligheter. Vänsterpartiet vill att Sverige ska verka för att EU tar bort tullmurar mot fattiga länder, att importrestriktioner för fattiga länder avskaffas och att WTO:s handelsavtal ersätts av avtal som tar sin utgångspunkt i fattigdomsbekämpning, utveckling och jämställdhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 En handelspolitik för jämställdhet

Män och kvinnor påverkas på olika sätt när handelsreglerna förändras, eftersom roller och ansvar i ekonomin generellt ser olika ut för män och kvinnor. Det finns flera exempel på att handelsliberaliseringar har betydligt mer negativa effekter för företag ägda av kvinnor än företag ägda av män, p.g.a. att de kvinnliga företagen ofta har sämre tillgångar till kapital och krediter. Därigenom kan även handelspolitiken hota genomförandet av mål tre om ökad jämställdhet mellan män och kvinnor. Trots detta beskrivs ofta handelspolitik som om den vore könsneutral.

Sverige borde vara ett föregångsland med målet att påverka förhandlingar och nya handelsavtal internationellt så att dessa inkluderar en analys av hur avtalen påverkar kvinnor och de millenniemål som berör kvinnors situation. Sverige ska därför som enskild stat och inom ramen för EU och WTO verka för att alla förhandlingar om nya handelsavtal ska inkludera en analys av hur avtalet förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.3 Demokratisera WTO

Så länge WTO styrs av de rika länderna kommer reglerna att fortsätta gynna västs ekonomiska intressen och motverka de förändringar som krävs för att millenniemålen ska uppfyllas. Fastän alla länder har varsin röst i Allmänna rådet, är det bara 25–30 länder av sammanlagt 142 medlemsländer, som får vara med och förbereda ett beslut.

Ett annat problem är att de som fattar besluten inte har blivit folkvalda, och de kan därför driva en politik som vanliga människor inte har någon insyn i eller kan påverka. De kan i många fall varken avsättas eller bli omvalda, vilket gör att de inte behöver ställas till svars för sina handlingar. Om WTO var mer demokratiskt skulle handeln automatiskt bli mer rättvis. Vill de rika länderna på riktigt stötta de fattiga måste de visa en långt större välvilja än de gjort hittills. Vänsterpartiet anser att Sverige bör verka för att WTO demokratiseras så att de fattiga länderna får en reell möjlighet att påverka handelspolitiken. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Skuldavskrivningar

De fattiga ländernas skuldsättning är ett av de större hindren för fattigdomsbekämpning och därigenom för millenniemålen uppfyllande. Många länder tvingas spendera mer resurser på räntor och amorteringar än på utbildning, sjukvård och infrastruktur, vilket i många fall kraftigt begränsar möjligheten för många utvecklingsländer att själva göra satsningar för att nå millenniemålen.

Fel! Okänt namn på

En förutsättning för att vända denna utveckling är att genomföra omfattande skuldavskrivningar. Skuldavskrivningar handlar inte om att vara snäll mot de fattiga. På grund av höga räntor har utvecklingsländerna i många fall betalat tillbaka sina lån flera gånger om. I många fall är skulderna dessutom att betrakta som illegitima. Skuldavskrivning handlar om att bryta överföringen av pengar från syd till nord.

7.1 Kraven som motverkar millenniemålen

Vid G 8-ländernas möte 1999 gjordes ett framsteg i skuldavskrivningsdebatten då beslut togs att de fattigaste ländernas skulder skulle minskas med 100 miljarder dollar. De skrivs nu av inom ramen för det s.k. HIPC II-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries). När länderna samlades sex år senare beslutades att initiativet skulle utökas till att gälla HIPC-ländernas totala skulder till IMF och Världsbanken. HIPC-initiativet är ett steg i rätt riktning, men det är inte tillräckligt. Sverige och andra rika länder bör arbeta för mer långtgående skuldavskrivningar för fattiga länder, baserat på ländernas behov för att uppnå fattigdomsbekämpning och andra utvecklingsmål. Den rika världen måste ta sin del av ansvaret för uppfyllandet av millenniemålen och alla till buds stående medel måste användas för att nå dit. Till en början bör Sverige verka för att de 50 fattigaste länderna får totala och ovillkorade skuldavskrivningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Skuldavskrivningar till de fattiga länderna inom ramen för HIPC är i dag hårt villkorade. För att länder ska få minskad skuldbörda tvingas de genomföra nyliberala politiska förändringar. Det innebär nedskärningar och privatiseringar av den offentliga sektorn. Kritiken mot det här har varit omfattande, inte minst från länderna i syd, som menar att villkoren i många fall motverkar fattigdomsbekämpning, utveckling och uppfyllandet av millenniemålen. Detta kan tyckas vara aningen ironiskt, eftersom meningen med att skriva av skulder just är att motverka fattigdom.

De makroekonomiska kraven leder till inskränkningar i demokratin i syd då de motverkar ett starkt ägandeskap för utvecklingsarbetet och de avgörande ekonomiska besluten flyttas från demokratiska valda parlament i syd till IMF, Världsbanken och långivarna i nord. I stället gynnar de företag som får ännu fler områden att bedriva vinstdrivande verksamhet på. Vänsterpartiet menar att det är fel att villkora skuldavskrivningar på det här sättet. Sverige bör därför arbeta inom ramen för IMF och Världsbanken för en översyn av kraven inom HIPC så att de inte motverkar uppfyllandet av millenniemålen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.2 Illegitima skulder

Under det senaste decenniet har vi sett hur många långa och djupa konflikter har övergått i ett mödosamt freds- och försoningsarbete. En rad diktaturer har

ersatts med demokratier, men i alltför många länder i Afrika, Asien och Latinamerika riskerar gårdagens skuldsättning hindra en effektiv fattigdomsbekämpning och en fortsatt demokratisering. Till exempel har den nya ledningen i Demokratiska Republiken Kongo tvingats betala räntor som uppstod under diktatorn Mobutu. Filippinerna var tvungna att betala en tredjedel av sitt BNP till avbetalningar för lån som togs av diktatorn Ferdinand Marcos.

Dessa skulder menar vi bör betraktas som illegitima och avskrivs. Utrikesutskottet har ställt sig negativt till alla sådana förslag. I betänkande 2007/08:UU4 framgår det att skälet för detta är att det är svårt att enas om vad en illegitim skuld är. Vänsterpartiet anser inte att detta är ett skäl starkt nog för att avföra diskussionen om illegitima skulder.

Alexander Nahum Sack arbetade redan på 1920-talet fram kriterier som i dag kan ligga till grund för vad en illegitim skuld är. Det handlar om lån som inte kommit medborgarna till del, lån där medborgarna inte haft möjlighet att ge något godkännande samt lån där långivarna från början var medvetna om att pengarna inte skulle komma medborgarna till del. Vänsterpartiet anser att Sverige ska verka för att ett internationellt regelverk för vad en illegitim skuld är ska utformas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare bör Sverige verka för att en ”skuldtribunal” i FN:s regi tillsätts för att avgöra vilka skulder som kan anses vara illegitima. Sverige bör därefter, inom ramen för IMF, Världsbanken, FN, de regionala utvecklingsbankerna och Parisklubben, verka för att dessa illegitima skulder avskrivs. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.2.1 Sveriges ansvar som långgivare

Tyvärr finns det även svenska exempel på mindre hedervärda utlåningar. Ett av dem är Sveriges fordringar på Liberia, vilka till större delen bestod av krediter som uppstod 1979 när den liberianska regimen inhandlade tre kustbevakningsbåtar från Karlskrona varv. Liberia var då en korrumperad enpartistat under president William Richard Tolbert Jr:s styre. Vi menar att Sverige i dessa fall bör ta ett ansvar som långgivare och avskriva dessa skulder utan att det belastar biståndsbudgeten.

Den norska regeringen beslutade år 2006 att erkänna att Norge har ett medansvar för delar av de fordringar man har mot länder i syd. Följaktligen menade man att Norge saknade rätt att inkräva dessa fordringar, dvs. skulderna var att ses som illegitima. Året därpå inledde man en villkorlös skuldavskrivning som omfattande 520 miljoner norska kronor till Egypten, Ecuador, Jamaica, Sierra Leone och Peru. Avskrivningarna belastade inte den norska biståndsbudgeten. Vänsterpartiet anser att Sverige ska följa Norges exempel och erkänna vårt medansvar och därmed avskriva de illegitima skulder som vi har. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

8 Restriktivare vapenexport

De åtta millenniemålen är framtagna utifrån den millenniedeklaration som antogs av medverkande länder år 2000. I denna deklARATION slås flera olika värden fast, bl.a. fred, säkerhet och nedrustning. Fred och säkerhet har en nära koppling till fattigdomsbekämpning, eftersom det är svårt att nå framgångar i ett land som drabbats av väpnad konflikt. I flera av världens krigshärjade konflikter är också millenniemålen uppfyllande som allra mest avlägset. Många länder har intensiva vapensamarbeten med länder där väpnad konflikt pågår eller där stora kränkningar av mänskliga rättigheter sker. Vi vill se hårdare internationella och svenska restriktioner för vapenhandel.

8.1 Internationella restriktioner för vapenexport

På tio år har världens militärutgifter ökat med 45 % och var 2007 uppe på cirka 1 339 miljarder US dollar. USA svarar ensamt för 45 % av dessa utgifter. Detta kan jämföras med listans tvåa och trea, Storbritannien och Kina, som ”bara” satsade 60 miljarder dollar vardera under 2007. Men upprustningen pågår på flera håll i världen, bl.a. Indien, Pakistan, Saudiarabien, Israel och Iran. Enligt Sipri sker den procentuellt största ökningen av militärutgifter i hela världen i dag i Kaukasus, där både USA och Ryssland har ekonomiska intressen att säkra. Allra störst var den förra året i Georgien. Dessa utgifter kan jämföras med världens samlade bistånd som under 2006 var 103,9 miljarder US dollar.

Vid en jämförelse mellan dessa siffror och världens totala satsningar på militären framgår det att det satsas 17–24 gånger mer på krigsindustrin än på bistånd. I många länder innebär det att resurser som skulle behövas i arbetet för att nå millenniemålen istället används för militär upp rustning. Pakistan lägger 47 gånger mer på militären än på vatten och sanitet, med andra ord delar av uppfyllandet av mål sju, samtidigt som 118 000 pakistanier varje år dör p.g.a. diarré. Trots detta har Exportkreditnämnden beslutat att utfärda krediter om 17 miljarder för Saabs försäljning av Erieyerradarenheter, flygplanet radarsystem, till Pakistan.

Många av dessa länder som bygger upp stora vapenförråd medverkar själva vid militära konflikter eller säljer vapen till krigförande parter, USA är ett bra exempel på det. Även EU bidrar till denna verksamhet. Tjeckien och Slovakien exporterade exempelvis under 2005 drygt 7 500 pistoler till Colombia och så många som nio EU-länder exporterade under åren 2002 till 2006 krigsmateriel till Kina. Ändå antog EU för tio år sedan en uppförandekod (EU Code of Conduct on Arms Exports) som är världens första regionala instrument för att förhindra vapenexport. I denna finns ambitioner att förhindra denna typ av vapenexport, men riktlinjerna är för lama och efterlevnaden dålig.

Vänsterpartiet har liknande målsättningar som den internationella fredsrollen. Vi anser att Sverige bör verka för att en förändring av EU:s uppföran-

dekoder kommer till stånd och att dessa blir mer restriktiva så att vapenexporten till diktaturer, krigförande stater och länder där grova brott mot de mänskliga rättigheterna upphör. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.2 Tydligare regler för svensk vapenexport

Såväl Sveriges riksdag som regering betonar att svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna. I riktlinjerna för svensk vapenexport anges att ”ett centralt villkor” för att export ska beviljas är respekt för mänskliga rättigheter. Tyvärr ser verkligheten annorlunda ut.

Vapenexport från Sverige tillåts i dag till en rad länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna, bl.a. Indien, Bahrain, Thailand, Malaysia och Sydafrika. Särskilt slående är dock den svenska vapenexporten till Pakistan – en militärdiktatur som har blivit en av Sveriges största krigsmaterielkunder. Sverige har också ett vapensamarbete med USA, som har en inblandning i flera militära konflikter.

Den svenska vapenexporten legitimerar därmed en rad tivelaktiga regeringar och stärker dessutom deras vapenmakt rent konkret. Det borde vara uppenbart för alla att man inte kan föra en politik som främjar mänskliga rättigheter samtidigt som man exporterar krigsmateriel för miljarder till dessa länder. Det borde också vara en självklarhet att Sverige inte ska exportera krigsmateriel till länder som systematiskt bryter mot mänskliga rättigheter. För Vänsterpartiet är det i allra högsta grad uppenbart att dagens riktlinjer för svensk vapenexport inte fungerar.

Vänsterpartiet anser att nya riktlinjer för den svenska krigsmaterielexporten behövs som i stället för att utgå från snäva näringspolitiska aspekter på krigsmaterielexporten betonar vikten av demokrati, MR-perspektiv och internationella säkerhetspolitiska aspekter. Detta vill vi att riksdagen ska ge regeringen till känna.

9 Tillgång till vatten och minskad slum

Två delmål som ligger under millenniemål sju är att halvera antalet människor som saknar tillgång till vatten och sanitet, samt minska antalet människor som lever i städernas slumområden med 100 miljoner till år 2020. Glädjande prognoser visar att målet om rent vatten kommer att nås i många länder. Men självklart får vi inte glömma att detta fortfarande kommer att innebära att drygt en miljard människor saknar tillgång till rent dricksvatten. Precis som för de övriga målen är det även här framför allt Afrika söder om Sahara som halkar efter. Sveriges prioriteringar för ett hållbart samhällsbyggande ligger väl i linje med det organ inom FN som har i uppgift att uppfylla målet om slumområden. Däremot är det mycket olyckligt att den minskningen av bi-

Fel! Okänt namn på

ståndet till Sida som nämnts tidigare också kommer att drabba viktiga svenska projekt inom detta område.

9.1 Växande städer

I många länder har befolkningstillväxten på landsbygden helt avstannat medan städerna växer med en svindlande hastighet. Majoriteten av denna tillväxt sker i tredje världen. Man uppskattar att hela 95 % av befolkningsökningen de närmaste 30 åren kommer att ske just i urbana områden i utvecklingsländer. Antalet människor som bor i slum beräknas år 2020 uppgå till 1,4 miljarder. Redan i dag bor hälften av alla människor i städer, och de s.k. megastäderna (med fler än 10 miljoner invånare) blir allt fler. Om några år förväntas det finnas 20 megastäder, de flesta i utvecklingsländerna.

Denna stora och exceptionellt snabba omfördelning av befolkningen från landsbygd till städer i framför allt Afrika, Asien och Latinamerika innebär självklart en stor omställning för de respektive länderna och ger effekter på bl.a. miljön, ekonomin och den sociala välfärden. Om urbaniseringens potential tillvaratas kan den innebära förbättrade möjligheter både för städer och för landsbygd. Problem uppstår när städerna växer för fort och viktig infrastruktur inte hinner med. Än en gång är det den fattigaste delen av befolkningen som drabbas hårdast när vatten och elektricitet uteblir.

9.1.1 Det urbana utvecklingssamarbetet

I biståndssammanhang är det viktigaste att vara medveten om att fattigdomen i städerna ser annorlunda ut än den på landsbygden. En avgörande skillnad är att en fattig stadsbo är helt beroende av pengar för sin överlevnad. Andra utmärkande drag för urban fattigdom är dyra och långa resor samt större otrygghet. Med så uppenbara skillnader kan man omöjligt tillämpa samma strategier för biståndsinsatserna i staden som på landsbygden.

I en del länder har bl.a. betydande offentliga satsningar på slumområden lett till förbättrade levnadsvillkor och förhindrat att nya slumområdens växt fram. I flera andra länder är ansvaret för förhållandena i städerna splittrat på lokala, regionala och centrala myndigheter, med helt olika lösningar för fattigdomsminskning, utbildning, hälsovård etc.

Avgörande för att en hållbar utveckling, med en i första hand minskning av antalet sluminvånare i världen med 100 miljoner, ska kunna komma att nås är införandet av integrerade strategier för minskad fattigdom. Förbättring och förebyggande av slumområden måste införlivas i nationella utvecklingsplaner och i biståndsstrategier. Sverige bör i alla landstrategier inkludera strategier för fattigdomsbekämpning för såväl landsbygd som urbana områden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Öka kvinnors makt

Vi lever inte i en jämställd värld. Maktordningen mellan män och kvinnor präglar politik och samhällsliv världen över, allt från global ekonomi till de mest intima relationer människor emellan. Tillgången till och makt över viktiga resurser, såsom kapital, krediter, jord, utbildning och ny teknik, är orättvist fördelad. Världen över har kvinnor betydligt sämre arbets- och anställningsvillkor och lägre lön än män. Könsmaktsstrukturen kränker kvinnors rätt till ett fritt och självständigt liv även på områden som handlar om rätten till utbildning, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, medicinering och sjukvård, barnomsorg och att själv välja partner samt rätten till kroppslig integritet.

Kvinnors underordning är en fråga om mänskliga rättigheter och demokrati, men också en fråga om utveckling. Så länge som kvinnor utesluts från de politiska arenorna, har sämre möjligheter till utbildning och förvägras rätten att bestämma över sina egna kroppar kommer ekonomisk utveckling och millenniemålen inte att uppnås. Flera av millenniemålen har också tydliga jämställdhetsperspektiv, enligt mål två ska flickor och pojkar få samma tillgång till grundskoleutbildning, enligt mål tre ska kvinnors ställning stärkas och enligt mål fem ska mödradödligheten minskas med tre fjärdedelar till 2015.

En del framsteg har gjorts. Kvinnors inflytande i politiken har vuxit, deras tillträde till den betalda arbetskraften har ökat och flera länder har genom lagstiftning möjliggjort för kvinnor att äga mark samt gett kvinnor arvsrätt. De framsteg som gjorts är dock inte tillräckliga, utvecklingen går för sakta framåt och är ojämn.

Den svenska utvecklingspolitiken utgår från två perspektiv: fattigdomsbekämpning och ett rättighetsperspektiv. För att framgång på dessa områden ska vara möjlig krävs att ett tydligt könsperspektiv inkluderas. Vänsterpartiet anser därför att den svenska globala utvecklingspolitiken måste utveckla ett tredje mål som omfattar ett könsmaktsperspektiv. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Inom FN-systemet arbetar FN:s utvecklingsfond för kvinnor, Unifem, för kvinnors mänskliga rättigheter, politiska deltagande och för att främja jämlikhet genom att ställa upp med expertis. Man har en central roll för arbetet med att uppfylla millenniemålen eftersom man är det enda FN-organ som har en operationell roll när det kommer till kvinnors rättigheter. Trots det valde regeringen tidigare i år att dra ned anslaget för Unifem, från 26 till 22 miljoner kronor, vilket är mycket olyckligt. Vänsterpartiet anser att Sverige åtminstone bör återställa stödet till Unifem. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

10.1 Rätt till abort och minskad mödradödlighet

Rätten till abort – till sin egen kropp, till sin egen sexualitet – är en av de absolut viktigaste rättvisefrågorna och en förutsättning för att mål fem om minskad mödradödlighet ska nås. Trots detta lever nästan en fjärdedel av jordens kvinnor i länder där abort är förbjudet, eller tillåtet bara för att rädda deras liv.

I dag får kvinnor och flickor i Nicaragua, El Salvador, Chile, Malta inte göra abort under några omständigheter. I dessa länder är det oväsentligt om kvinnans eller flickans liv är i fara eller om graviditeten var en följd av incest eller våldtäkt – något som är skrämmande vanligt. I stället dör flickorna, eller så uppmanas de att gifta sig med sin våldtäktsman. Denna skamliga ojämställdhet skördar miljontals liv, och det är naturligtvis de fattiga kvinnorna som offras. Efter abortförbudet som infördes nu senast i Nicaragua, beräknas misslyckade aborter redan vara den tredje vanligaste dödsorsaken bland kvinnor i fertil ålder. Enligt WHO dör runt 70 000 kvinnor varje år p.g.a. slarvigt utförda illegala aborter. Samtidigt har rika kvinnor över hela jorden alltid möjlighet att göra säkra aborter.

Dödligheten bland blivande mödrar har länge funnits med på den internationella agendan. Trots detta har inga större framsteg gjorts, åtminstone inte i de värst drabbade regionerna. Fortfarande dör ca 20 000 kvinnor och barn varje dag p.g.a. dålig mödrhälsa. Men kunskap om hur detta kan motverkas finns. Bara tillgång till preventivmedel kan minska mödradödligheten med så mycket som 25–35 %.

Enligt Världsbanken kan antalet kvinnor som dör i samband graviditet och förlossning minska med 74 % genom utbyggd mödravård och om världens kvinnor fick tillgång till akut förlossningsvård. Det handlar också om att kvinnors ställning generellt måste stärkas, politiskt, socialt och ekonomiskt. Bland annat måste flickor få tillgång till utbildning och fler kvinnor ges möjlighet att äga mark. Det behövs även en ökad kunskap om reproduktiv hälsa och familjeplanering, utbildad personal vid förlossningar och bättre mödravård. Ett flertal länder har praktiserat detta recept och lyckats minska mödradödligheten med enkla medel, det gäller bl.a. flera europeiska länder och Egypten, Gambia och Bangladesh.

Men resurserna är bristande. Sverige har här mycket att tillföra och bör ta internationella initiativ för att få till stånd lagstiftning och efterlevnad av lagstiftning för säkra och lagliga aborter och minskad mödradödlighet. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter måste förbli en av toppprioriteterna i vårt utvecklingssamarbete. Vänsterpartiet anser att 10 % av biståndsbudgeten ska örönmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

UNFPA spelar en central roll i arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och för att mål fem ska uppfyllas. Det är därför oroande att även detta FN-organ fått sina bidrag minskade av den borgerliga regeringen, från 405 till 400 miljoner kronor. Vänsterpartiet anser att Sverige åtminstone bör återställa stödet till UNFPA. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10.2 Stoppa mäns våld mot kvinnor

Överallt i världen lever kvinnor under mäns underordning, även i Sverige. Mäns våld mot kvinnor är en maktdemonstration där våldet blir ett sätt att kontrollera kvinnan på. Det mesta av våldet sker hemma av en person som kvinnan har någon form av relation till. Mellan 20 och 50 % av världens flickor har utsatts för våld från en manlig familjemedlem. En stor del av våldet mot kvinnor uppstår i samband med väpnade konflikter.

Från Demokratiska Republiken Kongo rapporterar Läkare utan gränser om hur det sexuella våldet mot framför allt små flickor ökar, trots att kriget är slut. En del av flickorna som kommer in till organisationens kliniker är inte äldre än två år. Den svenska polisen har genom Sida byggt upp ett samarbete kring familjevåld i Nicaragua, vilket har resulterat i att alltför många kvinnor vågar anmäla övergrepp. Familjevåldsenheter där utsatta kvinnor och barn kan få professionell hjälp har upprättats och specialutbildade personal driver rättsprocesser mot förövarna, som ofta är offrens makar eller sambor.

En nyligen gjord utvärdering visar att verksamheten har resulterat i minskat våld mot kvinnor och barn samt större tillit till polisväsendet. Ändå har regeringen beslutat att upphöra med detta stöd, som en del av regeringens landkoncentration. Vänsterpartiet är kritiskt till det beslutet.

10.3 Stärk kvinnorörelserna i syd

Kvinnor blir kontrollerade på många olika sätt. Runt 140 miljoner flickor och kvinnor i världen tros vara könsstämpade. Dessa flickor får i resten av sina liv brottas med mer eller mindre allvarliga fysiska och psykiska problem som en direkt påföljd av den tortyr de blivit utsatta för. Det faktum att flickor har mindre kontroll över sitt sexualliv har bl.a. resulterat i att två tredjedelar av alla som drabbas av hiv i Afrika söder om Sahara är flickor.

Ska millenniemål sex, om att stoppa spridningen av hiv/aids, kunna nås måste arbetet inkludera ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Här har Unifem bedrivit ett viktigt arbete. Vidare lider flickor i fattiga länder oftare av undernäring som ger bestående men, eftersom pojkar prioriteras när maten ska fördelas. Ofta påbörjas diskrimineringen innan flickorna ens är födda. Tidigare handlade det om mord på flickspädbarn, nu handlar det om modern ultraljudsteknik. I världen totalt sett beräknas runt 100 miljoner flickor och kvinnor "saknas" p.g.a. ökade möjligheter att ta bort flickfoster.

En annan fråga är barnäktenskap. Bortsett från det mest grundläggande, att ett barn ska ha rätt att vara ett barn, är dessa äktenskap dessutom ännu en faktor som har en skadlig inverkan på flickors rätt till utbildning och deras möjligheter att förverkliga sig själva. Enligt Unicef fanns det år 2006 omkring 60 miljoner kvinnor mellan 20 och 24 år i hela världen som hade gift sig före 18-årsåldern. Barnäktenskap är förbjudna i de flesta länder, men lagarna efterlevs inte alltid. Ett stort problem är att regeringar i de länder där lagarna inte åtföljs alltför ofta är motvilliga att ta itu med problemet. Resultatet blir en legaliserad pedofili, något som Sverige aldrig får acceptera eller hålla tyst om.

Fel! Okänt namn på

Diskriminering p.g.a. kön är oförsvarbart. Om inte internationella lagar som skyddar flickors rättigheter tvingas fram och genomförs av en internationell gemenskap, kommer millenniemålen att förbli ouppnåeliga. Sverige måste också våga vara en tydlig röst och vågra acceptera våld mot kvinnor och andra former av övergrepp. Det finns inga godtagbara ursäkter för detta, var sig det handlar om religion, sedvänjor eller andra reaktionära kvinnofientliga värderingar. Sveriges utvecklingssamarbete måste alltid låta oss styras av kampen för kvinnors rättigheter. Sverige anses i de flesta mätningar som görs vara det mest jämställda landet i världen, vi ligger även i den absoluta toppen då det gäller förekomsten av mödra- och barnadödlighet. Vänsterpartiet menar att Sverige här uppenbarligen har kompetensområden som vi tydligare bör utnyttja i vårt utvecklingsarbete.

Även i de mest reaktionära länderna finns det en viktig lokal kvinnokampsrörelse som organiserar sig för att förbättra kvinnors position i samhället. Dessa grupper kämpar ofta under ytterst svåra omständigheter. Det gäller såväl rätten till laglig och säker abort, minskad mödradödlighet, rätt till utbildning som en kamp mot mäns våld mot kvinnor. En del av de pengarna som öronmärks för sexuell och reproduktiv hälsa bör således gå till lokala initiativ och verksamheter. Detta stöd ska inte villkoras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 30 september 2008

Lars Ohly (v)

Marianne Berg (v)

Elina Linna (v)

Alice Åström (v)

Jacob Johnson (v)

Gunilla Wahlén (v)

Hans Linde (v)